Denne oversigt er ikke ført ajour!!

Oversigt over materialer til:

Her finder du en oversigt over alle materialerne til denne bog

God fornøjelse med dit vigtige arbejde med at hjælpe mig

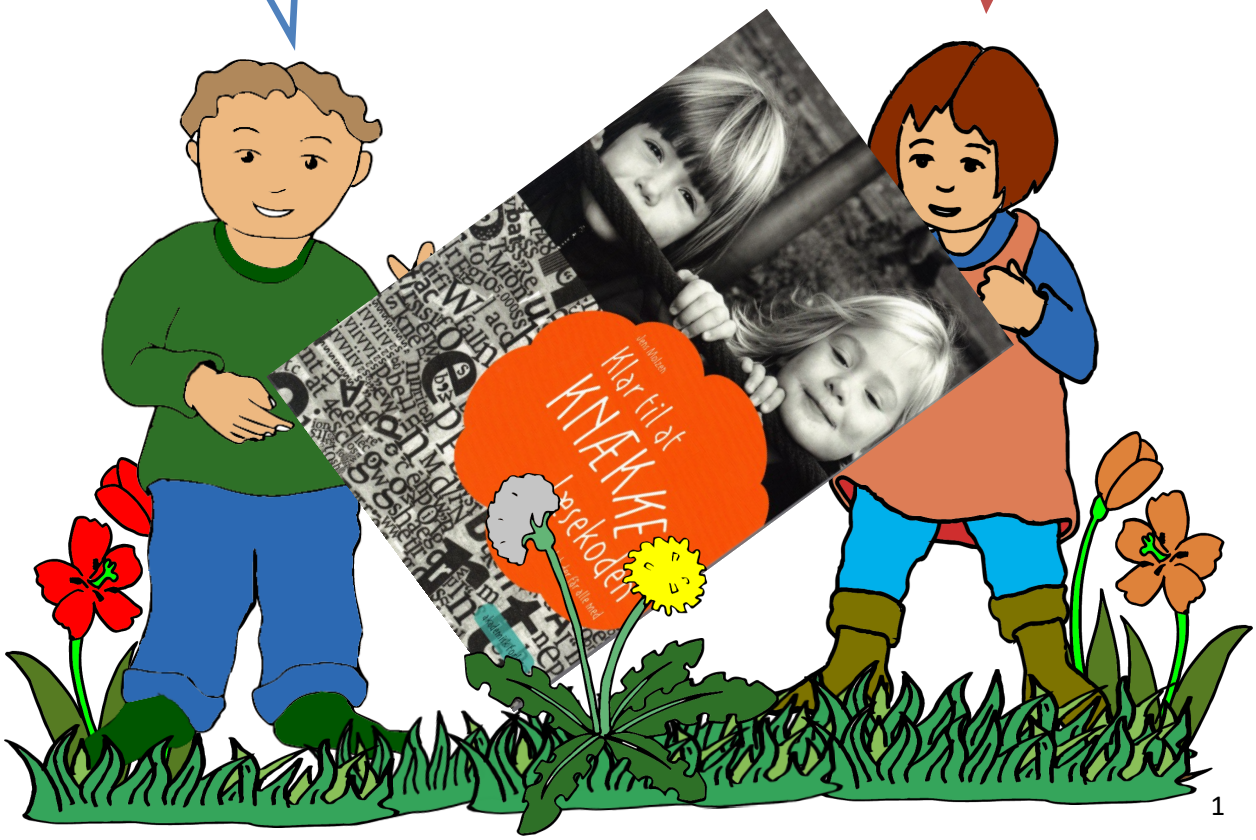

Kære underviser

Håber denne oversigt over materialer til bogen **'Klar til at knække læsekoden'**, kan være med til at gøre det nemmere og mere overskueligt for dig, at bruge materialerne på denne hjemmeside.

Der er lagt rigtig mange materialer ud (ca. 1000 sider), og det er ikke beregnet til at du absolut skal bruge det hele, men gjort, for at du kan have lidt ekstra til de børn, der har behov for det. Det er også for at du kan vælge efter, hvad du finder der er vigtigt for klassen . Og endelig synes jeg personligt at det er rart, at kunne variere det man bruger, så jeg ikke hvert år bruger det samme.

I **'Klar til at knække læsekoden'** er der beskrevet mange flere aktiviteter og måder at arbejde med sproglig opmærksomhed. I det hele taget er dette materiale ment som et supplement til bogen.

Rigtig god fornøjelse og arbejdslyst med at hjælpe alle børn med at blive klar til at bryde læsekoden med succes.

Mange venlige hilsner

Jens

side	Materialer til	Kapitel
2	Til underviseren	
4	Løbekort og ting til før sommerferien.	2 + 4
5	Delforløb om at tegne og partneropgaver.	4
6	Forløbet om lyde	5
7-8	Forløbet om at rime	6
9	Forløbet om sætninger og tekstopbygning .	7
10	Forløbet om at inddele ord i stavelser .	8
11	Forløbet om mundmotorik (tyggegummilektier).	9
12	Forløbet om rigtigt skrivegreb (kapitel 10).	10
13	Forløbet om 'før'-indlæring af bogstaver.	11
14-15	Forløbet om forlyde / begynd at skrive lydret.	12
16	Trylleord og tryllebogstaver	13
17	Det videre forløb	14
18	Lidt matematik.	
19	Om brug, betaling for brug og Copydan	
20-23	Artikel 'Klar til at knække læsekoden'	
24-26	Sider til noter.	
27	Bogen: 'Klar til at knække læsekoden, 10 forløb.....'	

Tror du det her gør det nemmere for vores stakkels lærer.

Hun er altså børnehaveklasseleder. Men det håber jeg, for hold da op hvor hun knokler

Løbekort (kap. 2) og ting til før sommerferien (kap. 4)

Blandt andet 'tegne i sommerferien'.

0 A Løbekort med læreroversigt.

Herunder finder du 'løbekortene beskrevet på side 38 'Løb til cirkel' , som kan bruges til mange aktiviteter, hvor du har brug for, at børnene hurtigt kan deles i nye grupper.

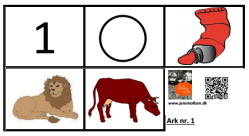

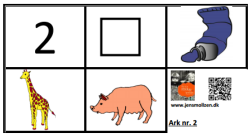

0 B Seddel til forældre om at tegne en masse i sommerferien.

Det er vigtigt at alle børn hurtigt kan tegne, så deres tegnekundskaber ikke er det der hindrer at de får faglig succes. Dette er et brev til forældrene om dette.

0 C Tegnehæfte til sommerferien.

Dette er et hæfte, hvor børnene skal tegne nogle fine tegninger i sommerferien, og forældrene skal skrive om tegningerne.

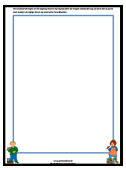

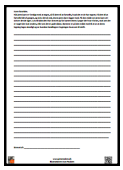

0 E Opgave til 'prøveskoledag' eller første skoledag.

Dette er en opgave som jeg bruger, når de kommende børnehaveklassebørn er på besøg. Den hører egentlig ikke til her, men et eller andet sted skulle den jo være.

Delforløb om at tegne (kap. 4) og partneropgaver.

4 A Tegneopgaver om barnet selv.
Forskellige opgaver, hvor børnene skal tegne 'sig selv', deres familie', 'hvor de bor', 'hvad du godt kan lide at lave hjemme' og andre ting.

4 B Tegneseddel, der skal afleveres hver uge.
Denne seddel er til at give med hjem (hver uge?). Her skal børnene tegne en fin tegning og forældrene skrive hvad de har tegnet.

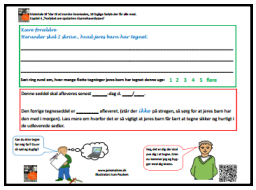

4 C Tegne test.
Denne test giver underviseren et hurtigt overblik over, hvor godt hvert barn kan tegne og med hvor sikker en streg de udfører opgaverne. Testen består af 7 små hurtige tegninger, og en de må bruge længere tid på.

4 D Lille labyrintopgave til første skoledag.
En meget nem labyrintopgave, som de kan bruge lidt tid på at farve bagefter.

4 E Forside til barnets opgavemappe.
Hvor de kan skrive deres navn og farve billederne, så de nemmere kan se, at det er deres egen mappe de sætter opgaverne ind i.

4 F En farve-, klippe- og klistreopgave med en sol.
En nem lille opgave, der dog kræver mange arbejdsprocesser.

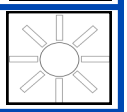

4 G Makkeropgaver med labyrinter.
Labyrintopgaver, hvor to børn skal finde hinanden inde i labyrinten.

4 H Makkeropgave: 'Farve-, klippe- og klistreopgave med et tog'.
Der er mange arbejdsprocesser, og meget børnene skal arbejde sammen om.

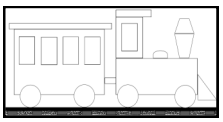

4 i . Samarbejdsopgave: Farve, klippe og klistre fisk ind i havet. Brug kun en hånd hver. En krævende men sjov samarbejdsopgave, med mange arbejdsprocesser.

4 J Tegn det samme som på billedet i midten, samarbejdsopsgave.
Børnene skal hver tegne det samme som der er i midten, de må kun hjælpe hinanden mundtligt.

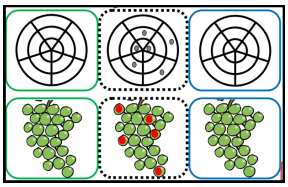

Forløbet om lyde (kapitel 5).

5 A 'Lyde bag skærm', tag 2 lyde med hjemmefra, som de andre børn skal høre og beskrive.

En seddel til forældrene om at finde to lyde derhjemme, snakke om dem og tage dem med i skole, så de andre børn skal høre og beskrive lydene.

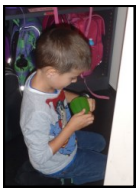

5 B Lyde under tæppe.

Aktivitet hvor børnene går rundt og lytter til lyde, og derefter evaluerer det de har beskrevet.

5 G Pegeplader til at øve lyd-ikon sammenhæng.

Denne pegeplade kan du bruge til at hjælpe børnene til at lære hvilke ikoner der repræsenterer hver lyd. Den kan også forstørres og bruges til at hænge op i klassen.

5 F Hæfte med lydikon skriveøvelser.

Børnene skal kunne skrive/tegne ikonerne rimelig hurtigt, før de kan lave de nedenstående opgaver, det øves i dette hæfte.

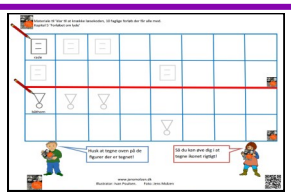

5 C Opgaver: Huske lydrækkefølger og gengive dem med ikoner.

Opgaver hvor børnene skal lytte til lydrækkefølger og gengive dem med lydenes ikoner.

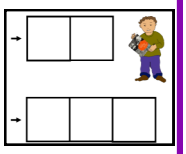

5 D Lyd-sætnings opgaver, huske lydrækkefølger og gengive dem med ikoner.

Opgaver hvor børnene, som ovenfor, skal lytte til lydrækkefølger og gengive dem med lydenes ikoner. Her er opgaven lavet som en 'lydsætning' med 'lydord'.

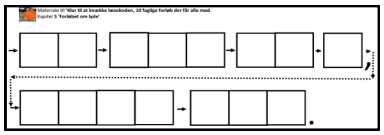

5 E Test i at huske lydrækkefølger og gengive dem med ikoner.

Test i at huske lydrækkefølger og gengive dem med ikoner, for at sikre dig et hurtigt overblik over, hvilke elever der har behov for ekstra træning.

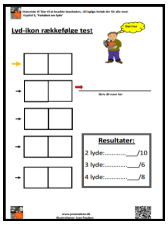
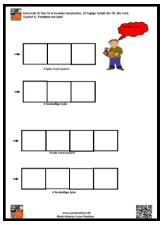

Forløbet om at rime (kapitel 6).

6 A Tag ting der rimer. Seddel til forældrene.

En seddel til forældrene om, sammen med barnet, at finde ting der rimer og give barnet det med i klassen. Barnet skal få klassen til at gentage sine rimting/ord.

6 B Rim-opgave: Klip ud, find rim og læs op 1.

Opgave hvor børnene skal klippe nogle billeder ud og klistre dem ind ved det billede der rimer.

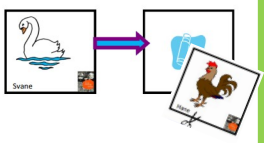

6 C Rim-opgave: Klip ud, find rim og læs op 2.

Opgave hvor børnene skal klippe nogle billeder ud og klistre dem ind ved det billede der rimer.

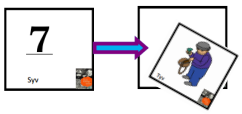

6 D Rim-Opgave: Sæt kryds over det der ikke rimer.

Opgaver hvor børnene skal sætte kryds over det ord der ikke rimer på et andet ord (denne opgaveform kan forekomme i sprogscreeninger).

6 E Rim opgave, med rim fra rim-domino-spillet

Opgave hvor barnet skal tegne streger mellem det der rimer. Her bruges samme rimord/billeder som i rimdominospillet, så børnene kender billederne, før de skal spille rimdomino.

6 F Rim-domino-spil

Et rimdominospil hvor børnene øver i at rime, da de skal sige rimordene højt. Spillet kan spilles som almindeligt domino eller med jokere (dette kræver mere overblik)

6 G 1. Rim-lotto-spil

Et billedlotteri hvor billederne skal lægges på noget der rimer. I dette spil er der lagt lidt ekstra spænding ind, da hver brik kan lægges to steder, så bro kan være på ko eller to (senere kommer et kort med sko).

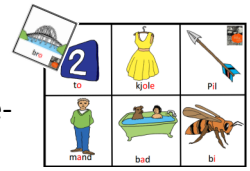

6 L 2. Rim-lotto-spil

Et billedlotteri hvor billederne skal lægges på noget der rimer. I dette spil er der lagt lidt ekstra spænding ind, da hver brik kan lægges to steder. Så 'ø' kan lægge på 'sø' eller ‚kø' (senere kommer et kort med hø).

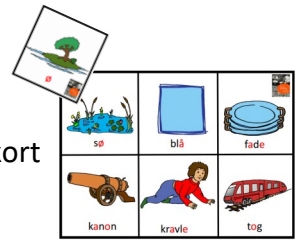

Forløbet om at rime (kapitel 6).

6 H Forældre involverings-seddel til rim-lotto-spil

Forældrene får førnævnte rimlottospil med hjem. Der er en seddel med spilleregler og en forældre-involverings-seddel, hvor de skal udfylde hvor mange gange de har spillet spillet.
Jeg giver seddel og spil med hjem, når vi starter med at rime.

6 J Quiz og byt kort til 'forløbet om at rime'.

Quiz og byt kort (Cooperativ Learning), med rimbillede på forsiden og rigtig og forkert løsning på bagsiden

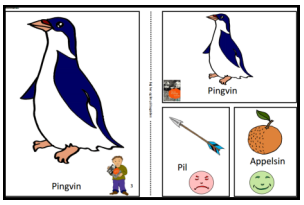

6 K Gå til cirkel med rim'.

Opgaveark, cirkeltal og kort til at lægge i cirklen.
Her skal børnene gå rundt med en makker og finde på ting der rimer på det der ligger i cirklerne og senere læse rimordene op for et andet makkerpar.

6 i Rim test

Rimtesten er på 4 sider med 10 billeder på hver, hvor børnene skal lave streger mellem det der rimer. Der er en liste til underviseren med hvad der er på hver side, så underviseren kan sikre sig, at børnene ved, hvad der er på billederne.

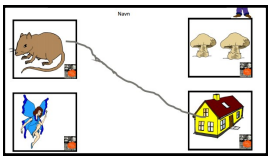

Forløbet om sætninger og tekstopbygning (kapitel 7).

7 A Opslag om måden at løse sætningsopgaver, til at hænge op i klassen.

Et opslag til at hænge op i klassen der viser, hvilken rækkefølge børnene skal finde tegn, sætninger og ord i en sætning.

7-f Opslag (+ 'opgave'): En sætning farves blå og ord farves grønne.

Her er to opslag, som kan hjælpe børnene med at huske, at det er sætninger der er blå og ord der er grønne.

7-g Opslag: 'En sætning er en lille bitte historie' og 'En sætning er lavet af ord'.

2 opslag, der hjælper børnene til at huske at en sætning er en lille bitte historie og at en sætning er lavet af ord på en sjov måde.

7 B Tælle ord i en sagt sætning, ved at lægge en klods pr. ord.

En plade hvor børnene kan lægge en klods pr. ord der er i en sætning, der bliver sagt.

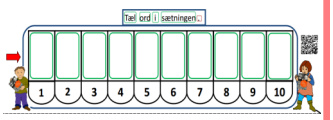

7 C Opgaver hvor børnene skal finde grammatiske tegn (punktum og komma), sætninger og ord i en tekst.

Opgaverne giver børnene træning i, hvad der er en sætning og hvad der er ord. Opgaver stiger i sværhedsgrad.

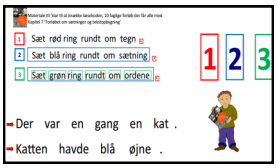

7 D Quiz og byt kort, hvor børnene skal finde grammatiske tegn, sætninger og ord.

32 quiz og byt kort (Cooperativ learning), med forside med sætning(er) og bagside med løsning (antal sætninger og antal ord i hver sætning).

7 E Forældreinvolveringsseddel.

Forældre-involveringsseddel til slutningen af forløbet, hvor forældrene skal se/kontrollere hvor dygtig deres barn er blevet, så de fortsat kan bakke op om børnenes automatisering.

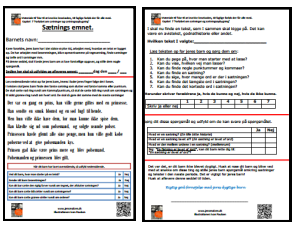

Forløbet om at inddele ord i stavelser (kapitel 8).

8 A Opslag til klassen om: 'Man må ikke klappe en sætning' – 'Man må gerne klappe et ord'

Opslag der husker børnene på, at det er et ord man må klappe, ved at bruge det de har set og lært i.f.t., hvad der er en sætning og hvad der er et ord.

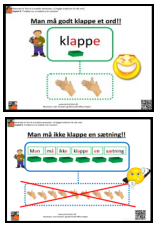

8 B Forældreinvolveringsseddel: 'Medbring ting med forskellige antal stavelser'

Seddel til forældrene om, at de skal finde ting med 1,2,3,4,5 og flere end fem klap (stavelser), som deres barn skal have med i skole og få kammeraterne til at klappe.

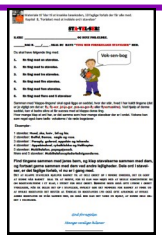

8 C Traditionelle klappeopgaver:

Opgaver hvor barnet skal klappe, hvor mange stavelser der er i f.eks. 'støv-su-ger' og sætte et kryds for hver stavelse.

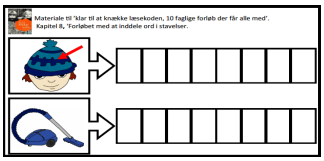

8 D Omvendte klappeopgaver

Opgaver hvor antallet af klap er givet (f.eks. 3 klap). Børnene skal så finde noget der har 3 stavelser (f.eks. E-le-fant).

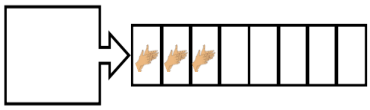

8 E 'Klappe ord, ikke sætninger'—opgaver.

Opgave hvor børnene skal udskille ord i en sætning og klappe hvert ord for sig.

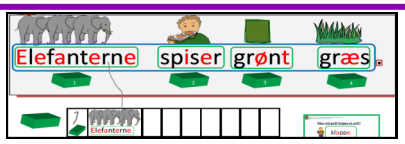

8 F 'Tælle vokaler i ord og sammenligne med antallet af klap/stavelser i ordet'opgaver.

I disse opgaver tæller børnene vokaler i ord, og sammenligner efterfølgende antallet af stavelser i ordet med antallet af klap.

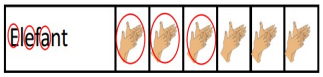

8 G 'Alfabeter til opgaverne (8F).

Et alfabet, hvor vokalerne er røde. Det kan bruges til at støtte børnenes arbejde med opgaverne i opgave '8 F'.

a	b	c	d	e	f
g	h	i	j	k	l
m	n	o	p	q	r
s	t	u	v	w	x
y	z	æ	ø	å	

8 H Aktivitet: 'Quiz og byt'-kort til at klappe stavelser.

Disse kort kan, ud over at bruges til 'Quiz og byt', bruges til '8 i' og til mange andre aktiviteter, bl.a. dobbelt cirkel (Cooperativ learning).

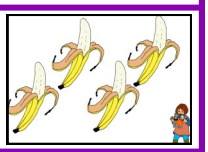

8 i Aktivitet: 'Gå til cirkel' med at klappe stavelser.'

Opgaveark, numre og instruktion til aktiviteten 'Gå til cirkel med opgave'.

8-j Test i at dele ord i stavelser

Her er en måde hvorpå du hurtigt kan teste det enkeltes barns formåen i forhold til, at dele ord i stavelser.

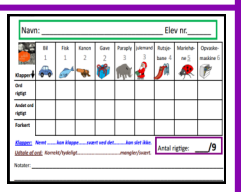

Forløbet om mundmotorik (tyggegummilektier) (kapitel 9).

9 A Seddel til forældre, med information om at lave mundmotoriske øvelser hjemme.

En seddel til forældrene om hvorfor mundmotoriske øvelser er vigtige. Her er også anvisninger på, hvordan deres barn skal lave dem.

9 B Mundmotorisk Forældreinvolveringsseddel.

Seddel til forældrene, hvor de skal tjekke hvor god deres barn er blevet til at lave mundmotoriske øvelser og hvor de kan skrive hvad de har lavet hjemme.

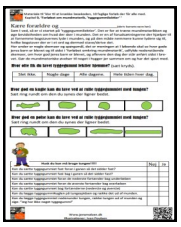

9 C Mundmotoriske plancher, til at sætte op i klassen.

12-13 plancher med mundmotoriske øvelser til at sætte op i klassen

9 D Mundmotoriske opgavekort til 'Quiz og byt' og Dobbelt cirkel' og 'Opgaveløb'.

3 gange 12-13 kort med mundmotoriske øvelser.
Der er sat farvede æbler på bagsiden så de er hurtige at sortere.

9 E 'Gå til cirkel med opgave' mundmotorisk forløb

Opgaveark som børnene går rundt med, nummererede opgaver til at lægge i cirklerne og instruktion til underviseren.

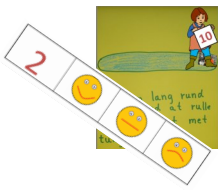

Forløbet om rigtigt skrivegreb (kapitel 10).

10 A Plancher om det rigtige skrivegreb.

Fire plancher som viser de navne fra bogen, som fingrene og håndkanten har og fire plancher, der viser de vigtigste skrivemotoriske starts-øvelser.

10 B Opgaver til at øve det rigtige skrivegreb.

Opgaver til at træne det rigtige skrivegreb. Opgaverne benytter grundformerne til de bogstaver som børnene senere skal lære, så de bliver trænet. Nederst er der en opgave der træner, at håndkanten (slæden) glider, imens fingrene bevæger sig.

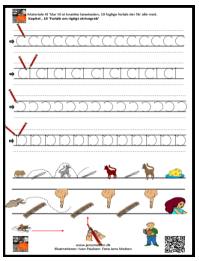

10 C Brug det rigtige skrivegreb'-skilte til klassen.

Skilte til at sætte op i klassen i slutningen af forløbet, som tydeliggør for børnene, at de skal bruge det rigtige skrivegreb.

10 D Forældreinvolverings-seddel om rigtigt skrivegreb.

På denne seddel skal forældrene tjekke, hvor god deres barn er, til at bruge det rigtige skrivegreb og forklare forældrene om håndens navne og de øvelser de har lavet. Dette øger chancen for at flere forældre bakker op om det, så børnene også bruger det hjemme.

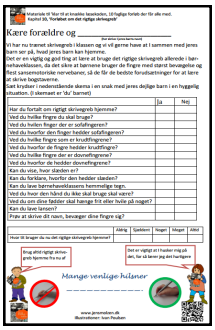

Forløbet om 'før'indlæring af bogstaver (kapitel 11).

12A Jeg kan desværre ikke lægge dette bogstavsindlæringssystem ud på nettet, da rettighederne til illustrationerne er Bente Bech´s og rettighederne til historien er Charlotte Blay´s.
Det er lavet til børnehaveklasserne i Hillerød Kommune, med bog, 3 sæt bogstavskort, 2 spil, plakater, instruktionshæfte og kursus.
Systemet går ud fra memoteknikker kombineret med Jørgen Markussons håndfonemer og en masse lege og aktiviteter, baseret på den super gode bog 'Prins Purk på eventyrslottet'.
Det er min drøm senere at lave systemet, så det bliver fuldt tilgængeligt for alle der

11 B Lær at kende forskel på 'b' og 'd'.
Det er ofte svært for børn at kende forskel på 'b' og 'd', her er materialer til en nem og smart fingerøvelse, der altid er 'lige ved hånden'

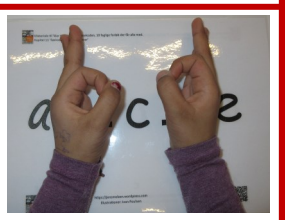

11 C Toget
En fællesleg til automatisering af sammenhængen mellem de enkelte bogstaver og deres primære bogstavslyd.

11 D 'E', 'D' og 'R'´s sekundære lyde.
Opslag med de tre bogstaver der er 'dårlige tabere', som ændrer lyde, når de kommer sidst i ordet. (**11 D X** er de samme opslag med hvid baggrund, det kan være pænere på nogle printere).

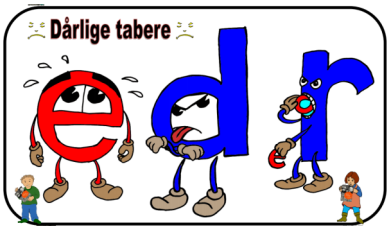

Forløbet om forlyde/begynd at skrive lydret (kapitel 12).

12 A Find den rigtige forlyd – opgaver.

14 opgaver hvor børnene skal lave en streg til den bogstavs-lyd ,som ordet starter med.

12 B Gå rundt og find tings forlyde med makker.

Aktivitet med makker, hvor børnene skal gå rundt og tegne ting og skrive hvilken forlyd den starter med

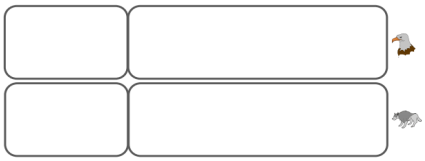

12 C Læs forlyden opgave.

24 opgaver hvor eleven skal lave streg fra et billede til det der står, ved at lytte efter forlyden

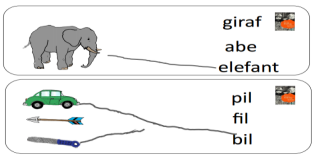

12 D + 12F + 12 K Gå til cirkel med opgave 'lydèr med partner' 1-3

3 aktiviteter, hvor børnene hjælpes/'tvinges' til at sige ordene langsomt og med tydelig lydering af de enkelte bogstavslyde, så de kan skrive dem lydret.

12 E + 12 G + 12 L Opgave med ordene fra 'Gå til cirkel med opgave 'lydèr med partner'1-3'.

Opgaver med de samme ord som i ovenstående aktiviteter 'Gå til cirkel med opgave 'lydèr med partner' 1-3. Her arbejder børnene med at lydere samme ord (evt. alene), som de har prøvet med partneren.

12M Quiz og byt kort 'lydèr ord'.

Quiz og byt kort med billeder af det barnet skal lydere med blå streger for hver konsonant og røde for hver vokal i ordet og løsning på bagsiden.

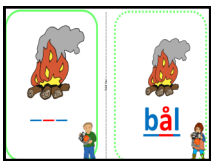

12 H Gå rundt og stav til ting du finder.

Opgave hvor børnene går rundt og finder og tegner ting, som de skal skrive ved at lydere ordene.

12 i Skriv den første sætning.

32 opgaver hvor børnene skal skrive sætninger og huske mellemrum. Opgaverne udvikler sig, så børnene selv skal finde ud af, hvilke ord de vil skrive. Lav denne før **12 S**

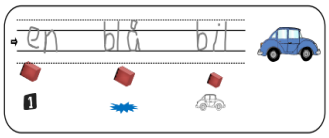

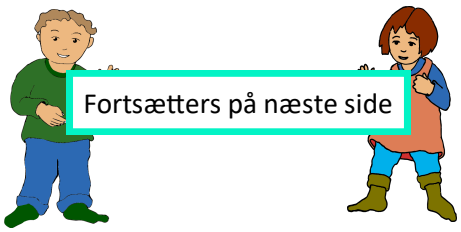

Fortsætters på næste side

Forløbet om forlyde/begynd at skrive lydret (kapitel 12).

12 S Gå til cirkel med: 'Skriv den første sætning' og brug mellemrumsfingeren.

I denne aktivitet går børnene med makkerpar mellem cirklerne og skriver sætninger. Det barn der ikke skriver, husker det andet barn på at lydere ordene højt, langsomt og tydeligt og at i bruge mellemrumsfingeren mellem ordene. En god aktivitet, hvor børnene hjælper hinanden med teknikken i at skrive de første sætninger.

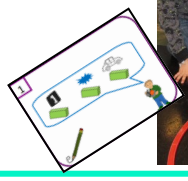

12 U Almindelige opgaver med 'Sætningerne' fra 'Gå til cirkel med: 'Skriv din første sætning' og brug mellemrumsfingeren.

Opgaverne fra **12S**, som børnene kan lave alene, efter at have lavet opgaverne med partner. På den måde repeteres det

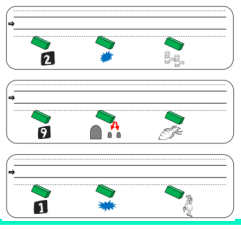

12 O 'Brug mellemrumsfingeren' skilt.

Et opslag med et skilt, der husker børnene på at lægge en (mellemrums)-finger, mellem de ord de skriver.

12 P Plakat med 'er'-slutlyden i ord.

En plakat, der hjælper børnene med at bruge den lyd '*er*' laver, når den er i slutningen af et ord.

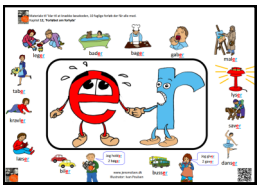

12 Q Plakat med 'ng'-lyden i ord (den mærkelige n-lyd).

En plakat, der hjælper børnene med at bruge den lyd '**ng**' laver.

12 R Plakat med 'Det stumme h'

En plakat, der hjælper børnene med at lære, **hv**ad de skal gøre, når de læser ord med 'det stumme h'.

2-t Plakat om udtalen af ord der ender på '-et' og '-en'.

Plakaten hjælper børnene til at huske navneords "endelseslyd", når de forekommer i bestemt form.

12 J Logbogssider

En forside og 18 forskellige logbogs sider, afhængig af hvilke linjer du som underviser ønsker, at børnene skal bruge. De er også med og uden skrivegrebs skilte.

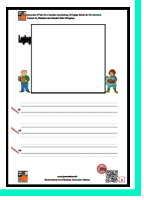

Forløbet om trylleord og tryllebogstaver(Kapitel 13). Børnene begynder at læse.

13 A Liste med trylleord og tryllebogstaver.

Her kan underviseren finde ord som ændrer betydning, hvis man sætter et bogstav foran. Og underviseren kan finde bogstaver, der med et andet bogstav foran bliver til et ord.

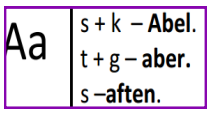

13 B Forældreinvolveringsseddel.

En seddel til forældrene, hvor de sammen med deres barn skal finde trylleord og det bogstav der får det til at blive til et nyt ord (f.eks. 'G' foran 'lad').

13 C Opgaver med trylleord.

120 opgaver hvor eleven skal sætte en forlyd sammen med et ord og lytte efter hvilket nyt ord det bliver til.

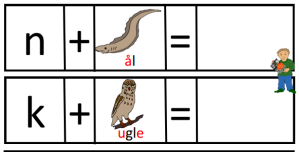

13 D Trylleordsopgave med partner.

Opgaver hvor et makkerpar får et trylleord (f.eks. Ugle). De skal så finde 4 af bogstaverne, som danner et nye ord når de sættes foran 'ugle' og tegne hvad det bliver til.

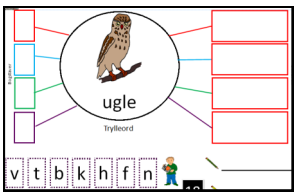

13 E Jagt efter trylleord.

Aktivitet hvor børnene får 3 bogstaver. De skal finde billeder der passer til, så bogstavet og billedet danner et nyt ord.

13 F Trylleordstræning for fagligt svage børn.

Her har barnet ud over bogstaverne og billedet af trylleordet også billeder af løsningerne, som det kan støtte sig til.

13 G Opgave med tryllebogstaver.

Opgaver hvor barnet skal sætte 2 bogstavslyde sammen, høre og tegne det nye ord der fremkommer ved.

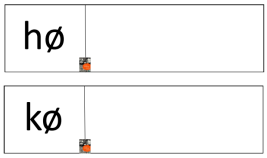

13 H Læg og læs.

Her lægger børnene en konsonant og en vokal og læser dem. Her læses både vrøvleord og rigtige ord. Det kan gøres sværere ved at sætte flere bogstaver efter hinanden. Hurtig og nem måde at øve sammensætningen af bogstavslydende og lytte efter hvad det bliver til.

Det videre forløb (kapitel 14).

14 A Test i startsskrivning og den første læsning.
Her testes hvor gode børnene er blevet til at stave, skrive en tekst selv og til at læse en tekst.

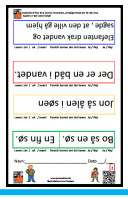

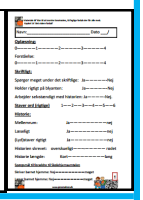

14 B Almindelige ikke lydrette ord til 'Interactive Wall'.
Interactiv wall er et godt hjælpemiddel for børnene til at se og høre de første ikke lydrette ord de møder.

14 C Læsetest med 64 ord på et til fire bogstaver

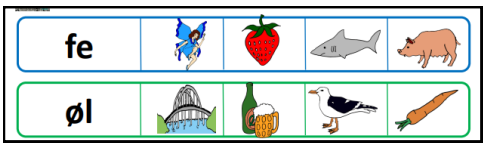

14 D Instruktion til- og opgørelsesark til ovenstående test.

14 E Biblioteksseddel: (Forældreinvolvering)
Grøn side: Børnene skriver derhjemme om den bog de har lånt og læst.
Rød side: Forældrene kan læse hvordan de kan støtte deres barn og skrive, hvor svær bogen var at læse.

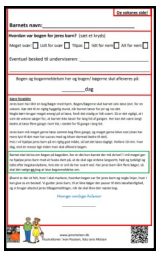

14 F 'Læse i klassen': Seddel hvor barnet skriver titlen på de bøger, det læser i klassen. Der er et felt, hvor underviseren kan lave en stjerne/sætte et klistermærke, når barnet har læst lidt op.

12 Q, R, P og T: Plakater med 'ng'-lyd, 'hv'-lyd, '-er'-lyd, '-er'-lyd og '-en'-lyd.
12 J: Logbogsider (mange at vælge imellem)

(Se side 15)

Skrivebogssystem, der består af 3 dele:

1: En forældreinvolveringsseddel som barnet får med hjem dagen før det skal lære at skrive bogstavet rigtigt.
2: En skrivebog-/side hvor barnet øver sig i at skrive bogstaverne rigtigt.
3: En repetitionsside hvor barnet skal skrive bogstavet ca. 15 gange.
Ideen med systemet er, at børnene får øvet bogstavet 3 gange, for at de skal få trænet bevægelserne bedre i hånd og hjerne. En anden ide er, at forældrene er med i indlæringen, så de efterfølgende kan støtte barnet i at skrive bogstaverne rigtigt.
Skrivebogssystemet består lige nu af 24 bogstaver, dem børnene skal bruge til at skrive lydret. 'q', 'w', 'z', 'x' og 'c' kommer senere.

Forældreinvolveringssedlerne ligger enkeltvis, så du kan tage dem i den rækkefølge du ønsker.

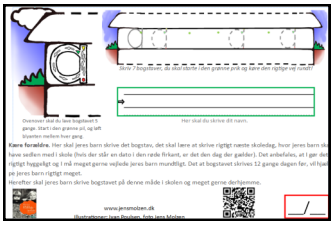

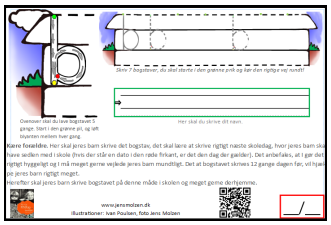

Skrivebogen kan printes i tre udgaver:
1: i en udgave hvor bogstaverne kommer i alfabetisk rækkefølge.
2: i en udgave hvor bogstaverne kommer efter hvordan de skrives (deres form (r -> n-> h -> m)).
3: Som løsblade, hvor du selv bestemmer rækkefølgen.

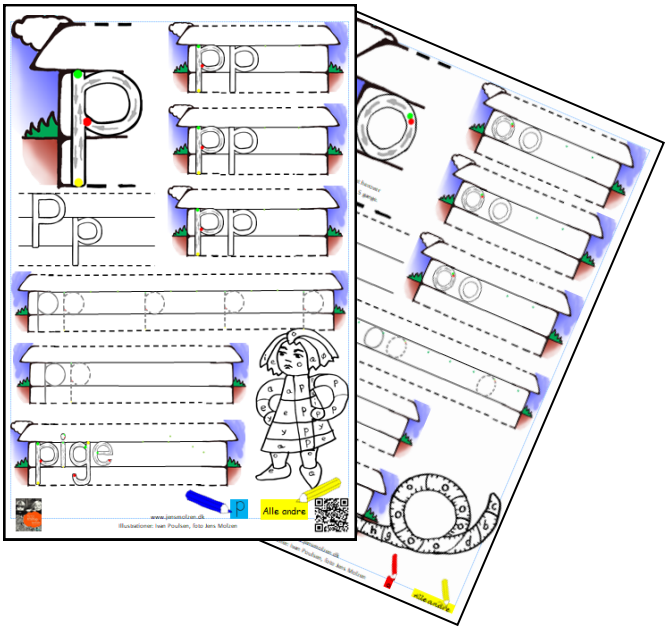

Repetitionsside kan printes ud på tre måder:
1: Som enkeltark, hvor du kan bruge dem til som repetition af det bogstav, de har lært tidligere.
2: Som en lille repetitionsbog, hvor bogstaverne er ordnet alfabetisk.
3: Som en lille repetitionsbog, hvor bogstaverne er ordnet efter deres form.

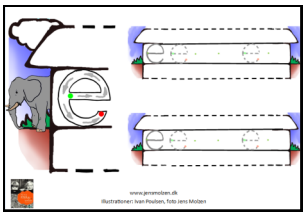

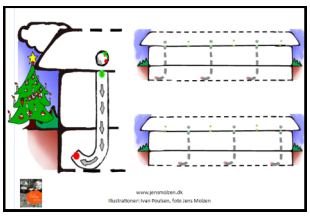

15 Matematik (bare en smule).

Dette har ikke noget at gøre med at bryde læsekoden. Men som lidt ekstra har jeg valgt, at lægge disse materialer ud.

15 A Taltest.

Her kan du få en ide om, hvor mange tal børnene kan fra 1-20

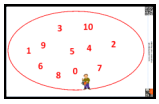

15 B Plus og minusstykker.

Opaver hvor eleven skal lægge tal sammen og trække tal fra hinanden, med tallinje.

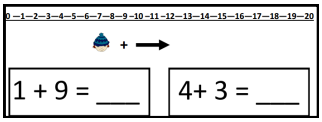

15 C Tal der er 'gode venner'

Opgaver med tal, der tilsammen giver 10

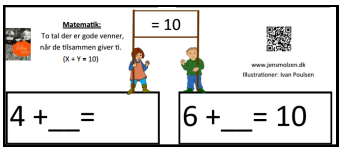

15 D Mængder og fællesmængder.

5 opgaver hvor børnene skal arbejde med mængder og fælles-mængder og lidt anvisninger til aktiviteter med mængdelærer.

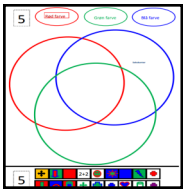

15 E Tæl ved at lave tier-poser.

36 opgave, hvor børnene skal tælle genstande, hver gang der er 10, skal de tegne en tier-pose uden om. De skal så skrive, hvor mange tier-poser der er og hvor mange enere der ikke kom i tier-poser.

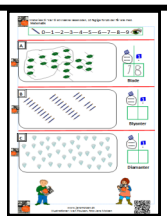

15 f Læg to tal sammen, ved hjælp af tier-poser.

30 opgaver, hvor børnene skal lægge to tal sammen, ved at se hvor mange tier-poser og enere de to mængder af genstande giver tilsam-men. De kan også vælge at hoppe på en tallinje.

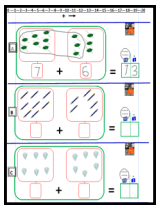

15 f Læg tre tal sammen, ved hjælp af tier-poser.

8 opgaver, hvor børnene skal lægge tre tal sammen, ved at se hvor mange tier-poser og enere de tre mængder af genstande giver tilsammen. De kan også vælge at hoppe på en tallinje.

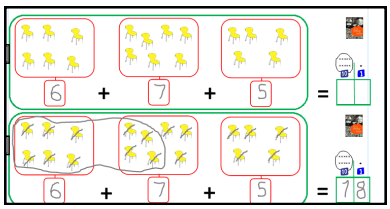

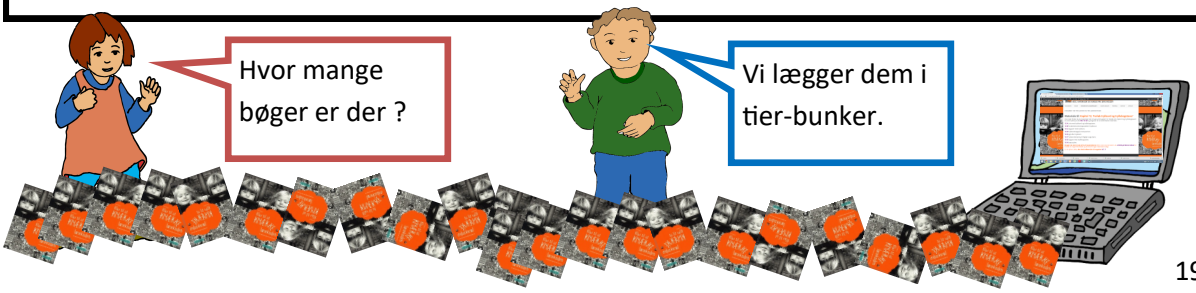

Brug af hjemmesiden og Copydans regler omkring kopiering.

Ønsker du at bruge dette materiale , så skal du betale ved at bestille brugerlicens på hjemmesiden www-jensmolzen.dk, hvorefter du vil få tilsendt en faktura/regning.

"Digital kopiering af dette materiale eller dele deraf er tilladt i henhold til bestemmelserne i brugerlicensaftalen. Print og analog kopiering af materialet, der ikke er dækket indenfor den tilkøbte brugerlicensaftale, er kun tilladt inden for rammerne af institutionens aftale med Copydan Tekst & Node."
'Brugerlicensaftale' = Den periode du har købt rettighederne til at bruge materialet.

Se priserne på hjemmesiden mm på hjemesiden www.jensmolzen.dk

Hvordan gør vi alle børn klar til at knække læsekoden?

Hvad er det, der gør, at nogle børn lærer at læse, sådan næsten som om de gør det af sig selv?

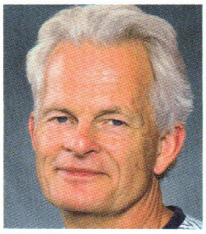

Af Jens Molzen, børnehaveklasseleder, foredrags-/kursusholder.

Nanna sidder i børnehaveklassen og skriver nogle bogstaver på et stykke papir, mens hun laver bogstavernes lyde med munden. Da hun er færdig rækker hun sedlen hen til underviseren og spørger, om hun godt må lægge den på det Lego, hun har bygget. Der står: "MiT LEGO NANNA".

Jens Molzen

Børnehaveklasseleder.
Foredrags-/kursusholder ('Hvordan man sikrer, at alle knækker læsekoden i børnehaveklassen').
Forfatter til bogen: Klar til at knække læsekoden, 10 faglige forløb der får alle med' og har lavet en hjemmeside med aktiviteter, opgaver mm. til at knække læsekoden
http://jensmolzen.wordpress.com

Underviseren er imponeret over sedlen og roser Nanna.
Ved siden af sidder Mathias, med sit Lego. Han kan ikke lide at tegne – det bliver altid noget grimt noget, man ikke kan se, hvad er? Han ville også gerne lave en fin seddel til sit Lego, han ville også gerne kunne skrive som Nanna. Men det er så svært, og han kan kun huske nogle af bogstaverne og forstår ikke, hvad det er, Nanna gør. Han ved godt, at skole er noget med at skrive, og han vil også gerne være ligesom Nanna.

Hvad er det, der gør, at nogle børn lærer at læse, sådan næsten som om de gør det af sig selv? Hvad er det, der gør, at andre børn kan lære at læse gennem god undervisning omkring bogstaverne og deres brug? Og endelig, hvorfor er der nogle børn der fortsat, på trods af god undervisning i klassen, har svært ved at knække læsekoden? Hvad har de første børn fået lært, siden det gik så nemt? Kan man støtte børn som Mathias på en måde, som gør, at de også bliver klar til at knække læsekoden med succes samtidigt med børn som Nanna.

Kan vi som pædagoger og lærere hjælpe **alle** børn med at få en følelse af, at de selv bryder læsekoden med succes. Kan man kunne få Mathias til glad at tage et papir og skrive "PRiVAD LEGO, KÅN MiD", så også han fortsætter sit arbejde med at læse og skrive med en oplevelse af at være badet i succes?
Ja, det kan det. Gennem et målrettet forløb på 4-5 måneder i børnehaveklassen omkring en udvidet form

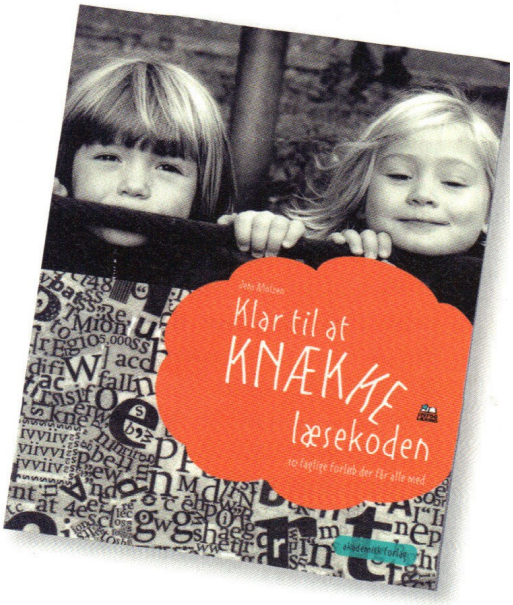

for førlæsnings sproglig opmærksomhed[1] føler også de fagligt svage børn, at de 'selv' bryder læsekoden med succes.

I de 4-5 måneder har børnene 10 faglige forløb, som sikrer, at alle forudsætningerne for at bryde læsekoden er på plads. I hvert forløb lærer og automatiserer alle børn det faglige indhold, så de kan bruge det ubesværet i deres arbejde med det næste faglige forløb. Der satses på indholdet af et fagligt forløb ad gangen i børnehaveklassen, så de fagligt svage elever med et lille overskud/ overblik, også kan lære og automatisere stoffet. Faglig forældreinvolvering i hjemmet bliver også nemmere.

1) Metoden er udviklet over en periode på 6-7 år og bygger på to større danske forskningsprojekter: 'Bornholmerundersøgelsen' (Frost, J. og Lønnegaard, A. 1995) og 'Københavnerundersøgelsen' (Elbro, C 2006).

Forløb 2:
Børnene lytter efter lyde forskellige steder i klassen. De skal så snakke om, hvor hvilke lyde kom fra.

I det følgende gennemgår jeg helt kort de 10 faglige forløb. Gennemgangen kan virke 'tør', og som om det er kedelig skoleundervisning. Det er det bestemt ikke. Men for at se de mange sjove aktiviteter (med bevægelse), spil, opgaver mm. henvises til bogen *Klar til at knække læsekoden, 10 faglige forløb der får alle med* og til hjemmesiden (jensmolzen.wordpress.com), hvor de fleste opgaver og aktiviteter kan downloades.

Forløb 1: Opstarten i børnehaveklassen

Der bruges meget tid på at lære børnene gode rutiner omkring at fungere i klassen og på at sørge for, at alle får nogle sociale kontakter, de kan bygge videre på.

I dette forløb bliver der fokuseret meget på, at alle børnene får lært at tegne. Det sikres, at børnene kan løse kommende opgaver, uden at de mister fokus på opgavens faglige indhold eller lysten til opgaven på grund af manglende evner til at tegne. Målet er, at alle børn nemt kan tegne noget, som de selv (og gerne andre) senere kan se, hvad er.
Skrivning er et meget vigtigt element i det at bryde læsekoden. Det er min erfaring, at dette tegneforløb gavner mange børns forudsætninger for en brugbar skrivemotorik.

I dette forløb øves børnene også i at sige remser, finde rytmen i remserne og gengive dem med tramp eller klap. Der findes ikke meget forskning omkring værdien af at kunne finde rytmen i remser, men i undervisningen er det tydeligt, at der ofte er et sammenfald mellem de børn, der ikke kan sige og følge rytmen i en remse, og de børn, som senere har behov for ekstra støtte.

Forløb 2: Forløbet om lyde

Her lærer børnene først at rette deres opmærksomhed mod lyde, skille enkelte lyde ud og beskrive dem. Dette gør det nemmere for dem, når de senere skal skille enkelte bogstavslyde ud i et ord.
Børnene lærer derefter at huske to til fire lyde og efterfølgende gengive dem med ikoner i den rigtige rækkefølge (læseretningen) på samme måde, som de senere skal gengive to til fire bogstavers lyde med ikoner(bogstaver) i f.eks. 'hø', 'sol' eller 'Kina'.

Forløb 3: To børn skal tegne noget der rimer på det, der ligger i ringen.

De lærer et lyd-ikon-system (bogstavssystemet) med konkrete lyde og tilhørende konkrete ikoner.

Forløb 3: Forløbet om at rime

Børnene lærer at lytte efter en rim (lyd) del i ordene. Børnene bliver opmærksomme på, at der ud over betydningsrelaterede sammenhænge kan være lydrelaterede sammenhænge mellem ord. Man kan sige, at børnene starter med at øve sig i at skille lyde ud af ordene og tage stilling til dem.

Forløb 4: Forløbet om sætninger og tekstopbygning

Her lærer børnene, hvad en sætning er, og hvad et ord er. De lærer, hvordan man finder sætninger og ord i en tekst, og hvordan en tekst er bygget op. De lærer læseretning, hvor man begynder med at læse, linjeskift, at ord er afgrænset af mellemrum, og at sætninger er afgrænset af grammatiske tegn. På den måde kender de reglerne om, hvad de skal gøre, når de senere skal skrive sætninger og læse tekster. Børnene lærer også at sammenholde det med sagte sætninger og at finde ord i dem.
Når børnene begynder at skrive, er det vigtigt, at de har en forståelse af, hvad ord og især mellemrum er, for at andre kan læse, hvad de har skrevet. Kan det læses, giver det faglig succes, og dermed har selv det fagligt svage barn lyst til at fortsætte.
Dette forløb er en forudsætning for, at børnene kan forstå det næste forløb, 'at dele ord i stavelser'. Børnene

Forløb 4: 'Quiz og byt', hvor børnene skal se, hvor mange sætninger der er og antallet af ord i hver sætning.

må jo kun klappe ord og ikke sætninger, så de er nødt til at vide, hvad ord og sætninger er, ellers er det meget svært at vide, hvad de skal og må.

Forløb 5: Forløbet om at inddele ord i stavelser

Børnene lærer, at et ord består af dele (stavelser) og at dele ord op i disse stavelser.
De lærer, at en stavelse indeholder en vokal, så man kan tælle vokaler i et (danske) ord ved at klappe dets stavelser.
Når børnene senere begynder at lydstave, kan de bruge det til at huske vokalerne. Når de skal skrive ord, kan de dele lange ord op i mindre overskuelige dele. Som regel bliver de enkelte bogstavslyde også mere tydelige, når de bliver udtalt en stavelse ad gangen i stedet for hele ordet.

Forløb 6: Forløbet om mundmotorik 'tyggegummilektier'

Børnene lærer at blive bevidste om deres mundmotorik og at kunne mærke, hvad der sker i deres mund. Når de senere laver en bogstavslyd, kan en mere bevidst mundmotorik gøre det nemmere at sammenholde lydindtrykket med sanseindtrykkene fra lydens dannelse, mund, læber mm.
Senere kan barnet, når det lytter efter bogstavslydene i et ord, få hjælp af sanseindtrykkene fra munden. For eksempel er det svært at høre 'd'-lyden i stol, d-lyden vil børnene ofte få hjælp til at identificere ved hjælp af sanseindtryk fra munden.

Forløb 7: Forløbet om det rigtige skrivegreb

Børnene lærer at holde rigtigt på en blyant og at lave en godt styret og tydelig streg. De får træning i at lægge skrivebevægelserne i fingrene.
Det rigtige skrivegreb giver flest sansemotoriske impulser til hjernen og bruger de fingre, som har bedst bevægelse. Børnene får dermed de bedste forudsætninger for at skrive. Hvis et barn har meget svært ved at forme bogstaver, kan det virke meget forstyrrende på koncentrationen i forhold til selve indkodningen i skriveprocessen.

Forløb 8: Førindlæring af bogstaver

Gennem et spændende eventyr lærer børnene alle de små og store bogstavers form og at sammenholde dem med deres lyde, navne, deres eventyrfigurer og håndfonemer.
Den vigtigste forudsætning for at kunne afkode(læse) og indkode(skrive) ord er at kunne sammenholde alle bogstaverne i et ord med den lyd, de repræsenterer. I de to næste forløb skal børnene mestre dette for at få faglig succes.

Forløb 7: Det ene barn holder, så skrivebevægelserne ligger i fingrene.

Forløb 9: Forløb om 'forlyde' (Begynde at skrive)

Her lærer børnene at udtale ordet med tydelige bogstavslyde, at rette deres opmærksomhed på den første bogstavslyd og at udskille den. Børnene lærer, at den første bogstavslyd i ordet er den samme som det første bogstav i ordet(´s lydrette

Forløb 5: To børn skal tegne det, der er i ringen, tælle stavelserne i ordet og efterfølgende klappe ordene for andre børn.

Forløb 9: Det ene barn laver første lyd i bus, imens den anden skriver bogstavet. Der byttes ved næste bogstav.

gengivelse). Børnene overfører af sig selv, eller med meget lidt støtte, dette system til de resterende bogstavslyde i ordets udtale (de lærte principperne i 2. forløb).
Mange børn er allerede før dette i gang med at skrive lydret, men dette forløb sikrer, at de sidste børn også kan skrive noget, der er forståeligt for modtageren, og som de kan arbejde videre med.

Forløb 10: Forløb om trylleord og tryllebogstaver (begynder at læse)

Børnene lærer at sætte bogstavernes lyde sammen til en sammensat lydenhed uden at lave pauser mellem lydene. De lærer at sige lydenheden, så de kan gentage den. De lærer at lytte til lydenheden og dermed have en god teknik til at kunne genkende hvilke ord, de læser. (f.eks. V, L eller T foran 'arm')
Det er under dette emne, de sidste børn bryder læsekoden, sådan at de kan læse små lydrette ord, både vrøvleord og rigtige ord.
Nu er også de fagligt svage børn klar til at læse i de første små lydrette bøger med succes.
Artiklen her, bogen og hjemmesiden handler om, at underviseren sikrer sig, at alle børnene får de bedste forudsætninger til at bryde læsekoden med succes. Altså at sørge for at alle børn rent læseteknisk kan begynde at afkode(læse) og indkode(skrive) tekster.
Formålet med at læse en tekst er at forstå budskabet i teksten, det kræver, at man ud over afkodningen også har en sprogforståelse, der matcher indholdet i teksten. Det er som regel ikke noget problem med de første nemme lydrette bøger i børnehaveklassen, men er meget vigtig for den senere læseudvikling og en altafgørende ting at arbejde med i børnehaveklassen. I 'ligningen' 'Læseniveauet = afkodningen X sprogforståelsen' handler denne artikel altså om afkodningsdelen.

Når man læser, hvad man ifølge 'Forenklede Fælles Mål' skal lære børnene i børnehaveklassen, er mange af disse ting med, men der er også (synes jeg) fantastisk mange andre ting, man som børnehaveklasseleder skal nå. Det at kunne læse og skrive er den altafgørende og vigtigste ting for at kunne klare sig fagligt godt i resten af sit (skole)liv. Der er i dag ikke et fag eller stort set et job, hvor det ikke er vigtigt at kunne læse og udtrykke sig skriftligt. Derfor er en af vores allervigtigste opgaver at sikre alle børn i børnehaveklassen succes med at bryde læsekoden og sørge for, at de fagligt svage elever får en følelse af at gøre det sammen med deres kammerater.

Jeg håber gennem denne artikel at have givet dig inspiration til at holde fast på at gøre børnene klar til at bryde læsekoden gennem sproglig opmærksomhed, og at jeg har givet dig nogle ideer/inspiration til dit videre arbejde omkring at hjælpe alle børn til at bryde læskoden med succes.
Bogen og hjemmesiden er lavet som en praktisk brugsbog/hjemmeside, hvor du nemt og hurtigt kan finde lege, aktiviteter, opgaver mm., til hvert af forløbene og bruge dem på din egen måde i din undervisning.
God fornøjelse med dit arbejde omkring at få alle børn til at knække læsekoden med succes.

Forløb 10: Børnene har fundet et ur, som deres 'b' passer til (bur).

Er sider til noter ikke spild af sider?

Jo men når dette hæfte skal trykkes ud, så skal antallet af sider gå op i 4.

Materiale til 'klar til at knække læsekoden, 10 faglige forløb der får alle med.
www.jensmolzen.dk Illustrationer: Ivan Poulsen Foto: Jens Molzen

Klar til at knække læsekoden

10 faglige forløb der får alle med.

Her får underviseren en metode og idé bog, der konkret fortæller, hvordan man på en logisk og overskuelig måde kan tilrettelægge arbejdet med sproglig opmærksomhed i børnehaveklassen.

Bogen er overskueligt opbygget, så den nemt kan bruges som inspirations-bog, både af den der for første gang skal arbejde med før-læsnings sproglig opmærksomhed, og den erfarne underviser, der har brugt sproglig opmærksomhed i mange år.

Arbejdsmåden består af ti tilrettelagte og gennemprøvede forløb. Forløbene bygger bl.a. på Jørgen Frosts og Carsten Elbros forskning og er afprøvet i praksis gennem de seneste år.

Beskrivelsen af hvert forløb er bygget op, så de er nemme at gå til, og så det inden for hvert forløb er nemt at finde forslag til mange forskellige og spændende indlærings-aktiviteter. Bogen og hjemmesiden hører sammen, så man i bogen kan læse teorien og instruktionerne, og man på hjemmesiden kan finde materialerne.

Målet med bogen er, at give læseren de bedste metoder og redskaber, til at hjælpe alle børn til at få de rette forudsætninger for at lære at læse.

Metoden i bogen har resulteret i, at alle børn, der har været igennem forløbene, har brudt læsekoden på fem måneder med succes og med en følelse af at de gjorde det af sig selv.

Køb bogen via hjemmesiden og få rabat

Bestil bogen via hjemmesiden: www.jensmolzen.dk leveret for kun 307,46 kr.

www.jensmolzen.dk
Jens Molzen
Klar til at
KNÆKKE
læsekoden
10 faglige forløb der får alle med
LYST OG LÆRING